

DİNLER TARİHİNİN ELEŞTİREL BAĞLAMI

Jeneoloji, Yapıbozum ve Post-Kolonyal Eleştiri

Emir KUŞCU

Yayına Hazırlayanlar

Fuat AYDIN

Muhammed Ali BAĞIR

Tevfik AKSOY

eski
reni
YAYINLARI

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1509

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Eskiyei Yayınları

Yayın No | Publication Number: 285

Kitap Adı: Dinler Tarihinin Eleştirel Bağlamı

Jeneoloji, Yapıbozum ve Post-Kolonyal Eleştiri

Book Title: The Critical Context of The History of Religions

Genealogy, Deconstruction and Post-Colonial Criticism

ISBN: 978-625-6781-98-6

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786256781986

Yazar | Author: Emir KUŞCU

Yayına Hazırlayanlar | About the Editors:

Fuat AYDIN | orcid.org/0000-0001-5779-7741

Muhammed Ali BAĞIR | orcid.org/0000-0002-9700-8417

Tevfik AKSOY | orcid.org/0000-0001-9199-5610

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 2

Sayfa Sayısı | Pages: 580

Yayın Tarihi | Publication Date: Aralık | December 2024

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRAX - Din: Dinler tarihi | Religion: History of religion

BISAC: REL017000 - Din / Dinler Tarihi | Religion / Comparative Religion

THEMA: QRAH - Din: Dinler tarihi | Religion: History of religion

LC: BL80.2 - Dinler tarihi: Eleştirel çalışmalar | History of Religions: Critical Studies

Atıf Bilgisi | Cite as: Kuşcu, Emir. *Dinler Tarihinin Eleştirel Bağlamı Jeneoloji, Yapıbozum ve Post-Kolonyal Eleştiri*. Ankara: Eskiyei Yayınları, 2024.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

DİNLER TARİHİNİN ELEŞTİREL BAĞLAMI

Jeneoloji, Yapıbozum ve Post-Kolonyal Eleştiri

Emir KUŞCU

Yayına Hazırlayanlar

Fuat AYDIN

Muhammed Ali BAĞIR

Tevfik AKSOY

Ankara 2024

Yazar Hakkında

Emir KUŞÇU, 08. 03. 1978 tarihinde polis memuru olarak babasının bulunduğu Gümüşhane’de doğdu. İlk ve ortaokulu Düzce’de, liseye Sam-sun Karşıyaka Lisesi’nde okudu. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde lisansını 2001’de; aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Dinler Tarihi Anabilim Dalı’nda 2003’te, “Rudolf Bultmann’ın Mitolojiden Arındırma Yöntemi” adlı teziyle yüksek lisansını; 2010 yılında, “Dinleri Anlamada Fenomenolojik Yöntem Sorun: Wilfred Cantwell Smith Örneği” çalışmasıyla da doktora-sını tamamladı. 2004-2010’da Millî Eğitim Bakanlığı’nda: Marmara Ereğlisi Süleyman Turguk Karaali Orta Okulu, Tokat Yeşilyurt Ekinli İlk Öğretim Okulu ve Tokat Niksar Yatılı Öğretmen Lisesi’nde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği yaptı. 2010 yılında İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Dinler Tarihi Anabilim Dalı’na Yrd. Doç. Dr. olarak atandı. Kuşcu, Doçentlik başvurusu yaptığı sırada, 2014 yılında, evinde geçirdiği elim bir kaza sonucu, çok genç bir yaşta (35) hayatını kaybetti. İleri düzeyde İngilizce ve Arapça bilen Kuşcu özellikle dinler tarihinin teorik yanı üzerindeki çalışmalarıyla da ortaya koyduğu üzere üretken bir akademisyen olan Kuşcu’nun, alana önemli katkıları bulunan yayınlanmış telif/tercüme makaleleri, kitap bölümleri, telif/tercüme kitapları bulunmaktadır.

Eserlerinden bir kısmı şunlardır:

Telif kitapları:

Dinler Tarihi’nin Eleştirel Bağlamı: Jeneoloji, Yapıbozum ve Post-Kolonyal Eleştiri (Malatya: Mengüceli Yayınları, 2013).

Mitoloji ve Varoluş: Rudolf Bultmann’ın Mitolojiden Arındırma Yöntemi (Ankara: Elis Yayınları, 2006).

Din Fenomenolojisi: Wilfred Cantwell Smith Örneği (Ankara: Sarkaç Yayınları, 2011).

Çeviri-derleme:

Rudolf Bultmann, Tarih ve Eskatoloji (Ankara: Elis Yayınları, 2006).

Werner Jeanpon, Teolojik Hermenötik (İstanbul: İz Yayınları, 2010).*

Rudolf Bultmann: Mitoloji ve Hermenötik Sorunu (Cengiz Batuk’la birlikte derleme) (Ankara: Fecr Yayınları, 2013).

---

* Emir Kuşcu’nun çalışmalarının tam dökümü için kitapta yer alan “Yazarın Eserleri” kısmına bakılabilir.

About the Author

Emir KUŞCU was born on 08.03.1978 in Gümüşhane, where his father, a police officer, worked. He attended primary and secondary school in Düzce and high school in Samsun Karşiyaka High School. He obtained his bachelor's degree from Ondokuz Mayıs University, Theology Faculty in 2001; his master's degree from the same university's Institute of Social Sciences, Department of Philosophy and Religious Sciences, Department of History of Religions in 2003 with his thesis titled 'The Method of demythologizing of Rudolf Bultmann'; and his PhD degree in 2010 with his thesis titled 'The Problem of Phenomenological Method in Understanding Religions: The Case of Wilfred Cantwell Smith' in 2010. 2004-2010, he worked for the Ministry of National Education at Marmara Ereğlisi Süleyman Turguk Karaali Secondary School, Tokat Yeşilyurt Ekinli Primary School, and Tokat Niksar Boarding Teacher High School. In 2010, he was appointed Assistant Prof. Dr. to İnönü University Theology Faculty, Department of Philosophy and Religious Sciences, Department of History of Religions. Kuşcu died at a very young age (35) as a result of a tragic accident at his home in 2014 while he was applying for Associate Professorship. Kuşcu, fluent in English and Arabic, is a prolific academic, especially as demonstrated by his work on the theoretical aspects of the history of religions. He has published articles, book chapters, translations, and books that have significantly contributed to the field.

Some of his works are as follows (in Turkish):

Authored books:

The Critical Context of History of Religions: Genealogy, Deconstruction and Post-Colonial Criticism (Malatya: Mengüceli Publishing, 2013).

Mythology and Existence: Rudolf Bultmann's Method of Demythologization (Ankara: Elis Publishing, 2006).

Phenomenology of Religion: The Case of Wilfred Cantwell Smith (Ankara: Sarkaç Publishing, 2011).

Translation-compilation:

Rudolf Bultmann, History and Eschatology (Ankara: Elis Publishing, 2006).

Werner Jeanpond, Theological Hermeneutics (Istanbul: İz Publishing, 2010).

Rudolf Bultmann: Mythology and the Problem of Hermeneutics (edited with Cengiz Batuk) (Ankara: Fecr Publishing, 2013).

Yayına Hazırlayanlar Hakkında | About the Editors

Fuat AYDIN

1965'te Gümüşhane Şiran'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini İstanbul'da tamamladı. 1987 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Dört yıl Ankara'da ve iki yıl İstanbul'da öğretmenlik yaptı. 1993 yılında Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne Dinler Tarihi araştırma görevlisi olarak girdi. 1994'te Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Ali b. Rabben et-Taberi ve er-Redd ale'n-Nasârâ" adlı tezle yüksek lisansını ve 2000 yılında aynı enstitüde "Pavlus ve Din Anlayışının Yansımaları" adlı çalışmasıyla doktorasını tamamladı. 2006 yılında doçent, 2011 yılında profesör oldu. Halen aynı üniversitede öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Aşağıda bir kısmı zikredilen Eskiyei Yayınları tarafından yayımlanmış telif/tercüme eserlerinin yanı sıra çok sayıda kitap ve makalesi vardır. Eserlerinden bir kısmı şunlardır:

Kur'an'daki Hanîf/ler ve Nasârâ Üzerine Araştırmalar, Ankara 2016.

William Brede Kristensen, Dinin Anlamı-Dinî Eylemlerin Fenomenolojik Okunuşu, Ankara 2017.

James L. Cox, Kutsalî İfade Etmek Din Fenomenolojisine Giriş, Ankara 2018.

Osmanlı Dönemi Yahudilik Eleştirileri, Ankara 2020.

Hint Dini Düşüncesinde İnsanın Özgürlük Arayışı, Ankara 2013.

Pavlus Hristiyanlığına Giriş, Ankara 2011.

Fuat AYDIN

He was born in 1965 in Şiran, Gümüşhane. He completed his primary, secondary and high school education in İstanbul. In 1987, he graduated from Erzurum Atatürk University Theology Faculty. He worked as a teacher for four years in Ankara and two years in İstanbul. In 1993, he entered Sakarya University Theology Faculty as a research assistant in the Department of History of Religions. In 1994, he completed his master's degree at Marmara University Institute of Social Sciences with the thesis titled 'Ali b. Rabben al-Tabari and er-Redd ale'n-Nasârâ' and in 2000, he completed his doctorate at the same institute with the study titled 'Paul and the Reflections of his Religious Understanding'. In 2006 he became an associate professor and in 2011 he became a professor. He

is currently working as a faculty member at the same university. He is married and has two children.

He has numerous books and translations, some of which are mentioned below and published by Eskiyei Publishings. In addition, he has written many books and articles.

Some of his works are as follows (in Turkish):

An Introduction to Pauline Christianity, Ankara 2011.

The Human's Quest for Freedom in Indian Religious Thought, Ankara 2013.

The Researches on Hanîf/s and Nasârâ in the Qur'an, ed. and trs. by Fuat Aydın, Ankara 2016.

William Brede Kristensen, The Meaning of Religion - A Phenomenological Reading of Religious Acts, trs. by Fuat Aydın, Ankara 2017.

James L. Cox, Expressing the Sacred: An Introduction to the Phenomenology of Religion, trs. by Fuat Aydın, Ankara 2018.

The Refutations of Judaism in the Ottoman Period, Ankara 2020.

Muhammed Ali BAĞIR

1978 Kayseri doğumludur. Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Anabilim Dalı'nda öğretim üyesidir. "Kutsal Kitap Eleştirisi (Doğuşu, Gelişimi ve Metotları)" adlı teziyle yüksek lisansını, "Saadia Gaon'un Hayatı, Eserleri ve Yahudi İnanç Tarihine Etkisi" adlı teziyle doktorasını tamamladı. Yahudilik, kutsal metinleri, Kitâb-ı Mukaddes Eleştirisi ve çeşitli Yahudi gruplar konularında çalışmalar yapan Muhammed Ali Bağır, Arapça, İngilizce ve orta düzeyde İbranice bilmektedir. Eserlerinden bir kısmı şunlardır:

Yahudi Düşünür Saadia Gaon Hayatı, Eserleri ve İnanç Tarihindeki Yeri (İstanbul: Gözlem Gazetecilik Basın Yayın A.Ş., 2015).

İran Yahudileri Tarihsel Bir Anlatı (İstanbul: Kabalıcı Yayınları, 2024).

"Modern İsrail'de Karâî Olmak: Mısır Kökenli Karaîlerin İsrail'deki Sorunları", TYB Akademi Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi İsrail Sayısı, Sayı 21, 2017, s. 105-128.

Reinhard Pummer, Sâmirîler Din Tarih Gelenek, çeviren Muhammed Ali Bağır (Ankara: Eskiyei Yayınları, 2020).

Muhammed Ali BAĞIR

He was born in 1978 in Kayseri. He is a faculty member at Sakarya University, Theology Faculty, History of Religions Department. He

completed his master's degree with his thesis titled "Biblical Criticism ("Its Birth, Development and Methods")" and his doctorate with his thesis titled "The Life, Works and Impact of Saadia Gaon on the History of Jewish Faith". He studies Judaism, its sacred texts, biblical criticism and various Jewish groups. He knows Arabic, English and Hebrew at an intermediate level.

Some of his works are as follows (in Turkish):

A Jewish Thinker Saadia Gaon: His Life, Works and Place in the History of Faith (İstanbul: Gözlem Publishing, 2015).

Iranian Jews: A Historical Narrative (İstanbul: Kabalcı Publishing, 2024).

"Being a Karaite in Modern Israel: The Problems of Egyptian Karaites in Israel", TYB Academical Journal of Language, Literature and Social Sciences, Israel Issue, Issue 21, 2017, pp. 105-128.

Reinhard Pummer, The Samaritans Religion, History, Tradition, trs. by Muhammed Ali Bağır (Ankara: Eskiye Publishing, 2020).

Tevfik AKSOY

1981 Kayseri doğumludur. Hafızlık, İlk, orta ve lise eğitimini Kayseri'de tamamladı. 2004 yılında Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2007'de Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Mitoslarda Yaratılış Motifleri" adlı tezle yüksek lisansını tamamladı. 2007 yılında başladığı öğretmenliğe halen uzman öğretmen olarak devam etmektedir.

Tevfik AKSOY

He was born in 1981 in Kayseri. Hafiz completed his primary, secondary and high school education in Kayseri. In 2004, he graduated from Harran University Faculty of Theology. In 2007, he completed his master's degree at Selçuk University Institute of Social Sciences with a thesis titled "Creation Motifs in Mythos". In 2007, he started teaching and he is still working as an expert teacher.

Kitap Hakkında

Dinler Tarihinin Eleştirel Bağlamı

Jeneoloji, Yapıbozum ve Post-Kolonyal Eleştiri

Genelde din çalışmaları, özeldense dinler tarihi, dünyanın üçte ikisinin sömürge olduğu bir dönemde ortaya çıkan/inşa edilen bilimsel disiplinlerdir. Bilgi sosyolojisinin ve bilgi arkeolojisinin bize söylediği gibi her bilgi dalı gibi, dinler tarihi de içine doğduğu ortamın ihtiyaçlarını karşılamak için ortaya çıktığından, din anlayışı, din tasnifleri, din tanımları, onları ifade etmek için kullanılan kavramlar, araştırmak için seçilen dinler ve konular hususunda söz konusu ortamın etkisini taşımıştır. Zamanla bu etkiden uzaklaşmaya daha tarafsız olmaya yönelik çalışmalar eksik olmasada dinler tarihinin kendisi problematize edilmemiş/eleştiri konusu olmamıştır. 1964'lerden itibaren yavaş yavaş bu tür çalışmalar ortaya çıkmaya başlasada, özellikle de Faucoul'un soykütüğü yönteminin etkisini taşıyan Said'in Şarkiyatçılık kitabının ortaya çıkışı ve onun yol açtığı yeni araştırma alanları (post-kolonyal, madun ve feminist çalışmaları), post-modernizm ve yapı-bozumunun yol açtığı ortam başka çalışma alanlarının yanı sıra dinler tarihi çalışmaları da nesnelleştirilmeye başlandı. Eleştirel olarak adlandırılan bu yaklaşımlar, Türkiye dinler tarihi akademiasında çok az kişinin, -bu kapsam ve derinlikte olmasada kalem oynattığı bir alandır. Elinizdeki bu çalışma, mezkûr yaklaşımların dinler tarihine nasıl uygulandığını göstererek eleştirel din incelemesinin sınırlarını göstermeyi hedefler. Daha doğrusu, jeneoloji/soykütüğü, yapı-bozum ve post-kolonyal eleştirinin dinler tarihini, dinler tarihi çalışmalarını ortaya çıktığı bağlamla ilişkilendirerek onun kullandığı kavramları, yöntemleri ve bu bağlamda üretilmiş olan dinler tarihi çalışmalarını nasıl sorunsallaştırdıklarını ortaya koyduğu gibi, aynı zamanda onların bazı şeyleri anlamamızı mümkün kılarken bazende tafafisi zor sonuçlara yol açtıklarını göstermekte; böylece de söz konusu yaklaşımların bakış açılarında ve eleştirilerinde ne kadar sahici olduklarını da ortaya koymaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Soykütüğü; Yapıbozum; Post-kolonyal; Eleştirel Teori; Din Araştırmaları; Sömürgecilik; Din Tanımları; Din Tasnifleri; Karşılaştırma; Feminizm

About the Book

The Critical Context of The History of Religions Genealogy, Deconstruction and Post-Colonial Criticism

Religious studies in general and the history of religions in particular are scientific disciplines that constructed in a period when two-thirds of the world was colonized. As the sociology of knowledge and the archaeology of knowledge tell us, since the history of religions, like every other branch of knowledge, emerged to meet the needs of the environment in which it was born, the understanding of religion, the classifications of religion, the definitions of religion, the concepts used to express them, the religions and subjects chosen for research have carried the influence of this environment. Although there has been no lack of efforts to move away from this influence over time and to be more objective, the history of religions itself has not been problematized/criticized. Although such studies slowly began to emerge from the 1960s onwards, especially with the emergence of Said's Orientalism, which was influenced by Foucault's genealogical method, and the new fields of research it led to (post-colonial, subaltern and feminist studies), as well as the environment created by post-modernism and deconstruction, the study of the history of religions, among other fields of study, began to be objectified. These so-called critical approaches are an area in which very few people in the academia of the history of religions in Turkey have put pen to paper, albeit not in this scope and depth. This study aims to demonstrate the limits of critical religious studies by showing how these approaches are applied to the history of religions. More precisely, it shows how genealogy, deconstruction and post-colonial criticism problematize the history of religions, the concepts and methods used by the history of religions by relating it to the context in which it emerged, as well as the history of religions studies produced in this context, while at the same time showing that while they make it possible for us to understand some things, they sometimes lead to irreparable consequences; thus, it also tries to reveal how authentic these approaches are in their perspectives and criticisms.

Keywords: Genealogy; Deconstruction; Post-colonial; Critical Theory; Religious Studies; Colonialism; Definitions of Religion; Classifications of Religions; Comparison; Feminism